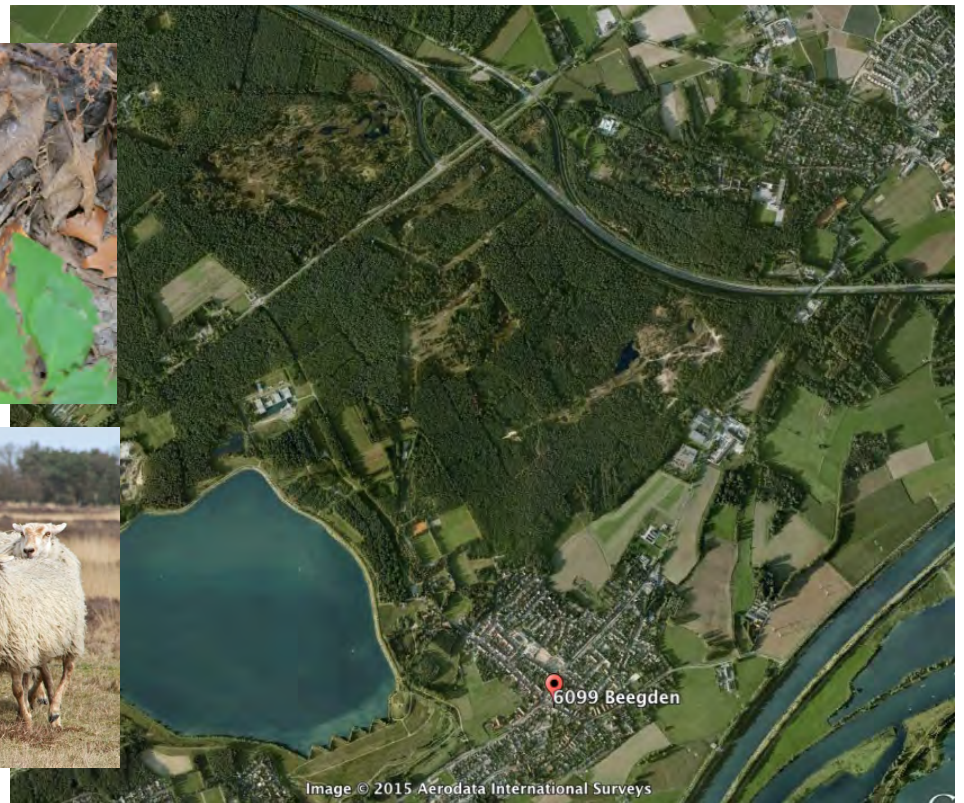
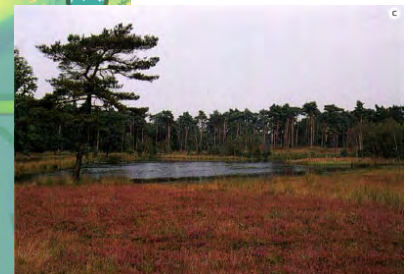
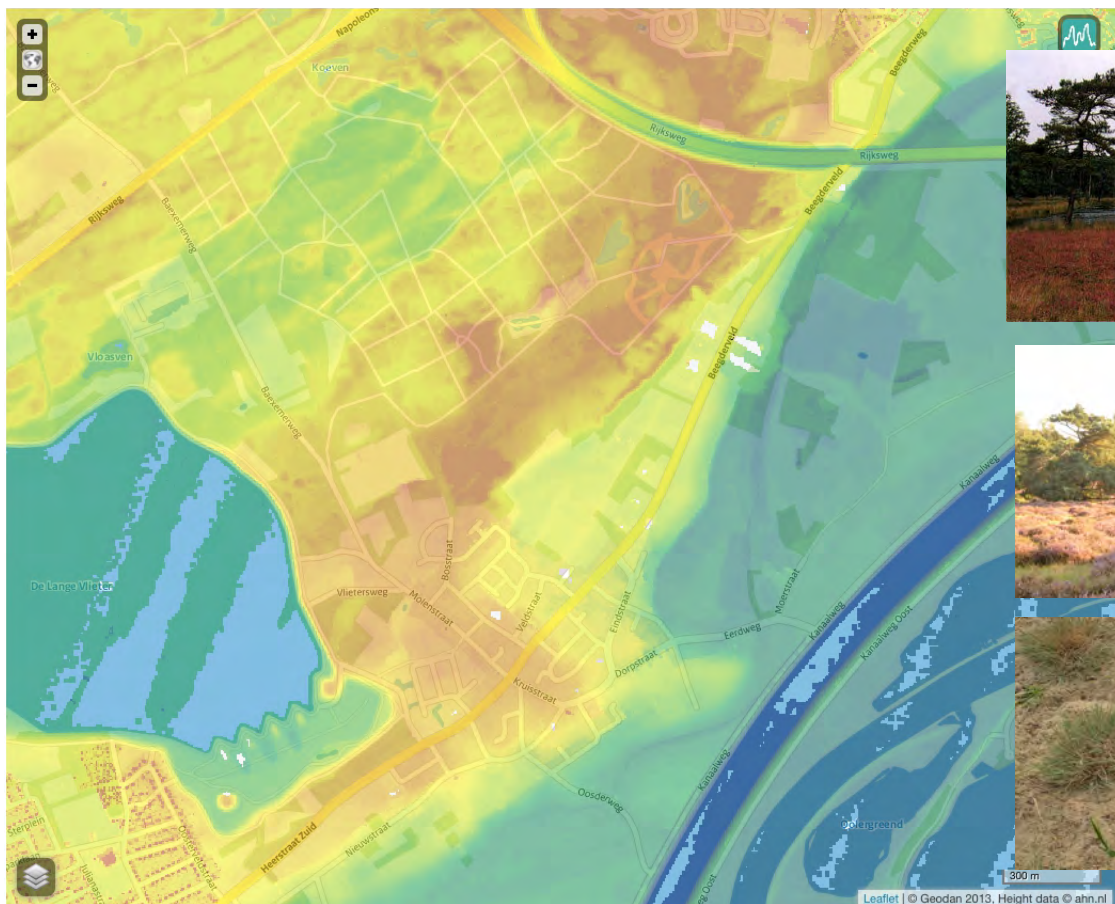




Ommetje Beegderheide

Jose Daniels-Creemers, Bert Beckers, Dré Crommentuijn en Paul Monod de Froideville



VOORWOORD.

Waarom dit Ommetje?

Dit Ommetje is een opdracht van de cursus Landschapsgids Zuid-Limburg.

We hebben als locatie de Beegderheide in gemeente Maasgouw genomen

De Beegderheide is bijzonder omdat het uniek landschap is Midden Limburg en er sedert 1995 vele inspanningen zijn gedaan om dit oorspronkelijke heide en vennengebied terug te winnen en te behouden.

Door het ingrijpen van de mens is het landschap, de natuur, cultuur en historie voor het nageslacht behouden.

We kijken naar de historie van het gebied: hoe ligt het er nu bij en hoe gaat men het gebied beheren. Welke criteria gebruikt men om stapsgewijs niet alleen de landschappelijke en natuurlijke waarden te behouden, maar ook de recreatie en het productiebos in te richten.

Alhoewel het Ommetje slecht een klein deel van de Beegderheide benut, zijn karakteristieke landschapselementen in dit Ommetje opgenomen.

Daarnaast is de Beegderhei voor de samenstellers van het Ommetje een levendig, markant deel van Midden-Limburg geworden, mede door de kennis die we van dit gebied hebben opgedaan. Deze kennis breidt zich nog steeds uit en zal in de toekomst verwerkt worden bij het lopen van het ommetje.

De beschrijving van ons Ommetje omvat drie delen:

– **Het Ommetje Beegderheide, langs stuifduinen, vennen, heidevelden en bos**

Een aangeklede routebeschrijving voor ieder die het Ommetje wil lopen en ook geïnformeerd wil zijn over wat er onderweg te zien en te beleven valt.

– **Achtergrondinformatie**

Een overzicht van de informatie die verteld wordt tijdens een excursie geleid door de werkgroep

– **Werkvormen**

De wijze waarop wij bij een begeleide wandeling de wandelaars willen betrekken bij de geologie, het landschap, het beheer en de biotoop Beegderheide

Wij wensen ieder die deze wandeling loopt veel plezier.

De samenstellers:

Jose Daniels-Creemers, Bert Beckers, Dré Crommentuijn en Paul Monod de Froideville

Ommetje Beegderheide, langs vennen, heidevelden en bos

door: Jose Daniels-Creemers, Bert Beckers, Dré Crommentuijn en Paul Monod de Froideville



Aan de rand van de gemeente Maasgouw ligt het mooie natuur-gebied De Beegder-heide, een gebied met een grote afwisseling aan open heide-terreinen en besloten bossen. Karakteristiek voor de Beegderheide is het rijke reliëf en het grote aantal kleine en grote vennen. Het gebied wordt doorsneden door de N280 en de N273 (Napoleonsweg). Op de Beegderheide is vanaf 1995 een uniek stuk natuur herschapen met gevarieerd loof- en naaldbos, een zandverstuiving, een aantal heideveldjes en diverse vennen. Onderdeel van de Beegderheide is de Lange Vlieter, een grindgat, dat gebruikt wordt als reservoir voor de drinkwatervoorziening. Bovendien is de Beegderheide een toevluchtsoord voor een bont scala aan planten en dieren waaronder enkele zeldzame en bedreigde soorten als de pegheavlinder, veldkrekkel, heikikker en diverse salamander- en libellensoorten. De route is ongeveer 4,5 km en laat ons kennismaken met een karakteristiek deel van dit gebied.

Het vertrekpunt



De wandeling vertrekt vanaf de parking van sportpark VV Hebes, Baexemerweg 1A Beegden. We bereiken het startpunt door vanuit Roermond de N280 te kiezen richting Eindhoven. Bij rotonde Horn linksaf Beegderweg. Deze weg volgen tot in Beegden. Hier rechtsaf de borden sportpark volgen. Bij het sportpark is voldoende parkeergelegenheid. Vanuit Eindhoven bij afslag 40 de N280 nemen richting Roermond. Hier vanaf rotonde Horn rechtsaf Beegderweg. Deze weg volgen tot in Beegden. Hier rechtsaf de borden sportpark volgen. Bij het sportpark is voldoende parkeergelegenheid.

De Beegderheide ligt in de Roerdalslenk. Aan het einde van het Weichselien is de Beegderheide bedekt met een laag dekzand van 2

tot 3 m dik. Op deze dekzanden ontstond na de laatste ijstijd bos. Het Weichselien is een IJstijd van 150.000 - 12.000 jaar geleden. Nederland werd niet door het ijs bedekt maar had te maken met grote stofstormen die op grote schaal dekzand en löss heeft neergelegd op de oudere grondlagen. Tijdens het holoceen is dit gebied in gebruik geweest bij de landbouw. Deze Geologische periode begon 10.000 jaar geleden en duurt nog voort. In deze periode is laag Nederland ontstaan als een landschap met veen en zeeklei.

Door de landbouw verdween het bos. Doordat beweid en geplagd werd ontstond heide. De heide verdween door overexploitatie en er ontstond een stuiflandschap van landduinen (paraboolduinen) en uitstuivingsvlakten. In (een deel van) deze uitstuivingsvlakten ontstonden vennen. Dit is min of meer de Beegderheide zoals wij ze nu kennen. Een uniek gebied vanwege de stuifzanden en de droge en natte heide.

De wandeling

We lopen naar het einde van de parkeerplaats richting infobord. Het sportterrein houden we aan de rechterhand. Bij het infobord nemen we het fietspad. Het pad rechts gaat naar de Senshoof of Sensenhove, een openbare begraafplaats, genoemd naar een "stuck landt, geleghen in ghen Dael, genoemd de Sensenhoove, zoals al in 1665 was opgetekend. We lopen over een bospad. Rechts ziet u een infobord van HAK 2000.

Om de bossen te beheren heeft HAK 2000 (Häörder Amateur Kunstenaars) d.m.v. houtsculpturen een aantal Amerikaanse eiken geringd. Het uitsnijden van de houtsculpturen heeft hetzelfde effect als het ringen van bomen. Ongewenste bomen, zoals de Amerikaanse eik, een exoot, worden op deze manier bestreden. Door het ringen sterven de bomen langzaam af en levert het "dood hout" kansen voor schimmels, insecten, spechten en andere insectenetters.

Bij de Y-splitsing links aanhouden en 20m verder het smalle bospad rechtdoor nemen. Op de volgende kruising rechtdoor de zandhelling op tussen de groepjes dennen door. Dit is de Zootberg. Boven op de Zootberg staat een zitbank.

Op de Zootberg stond een bijzonder soort dennen, waarvan de zaden werden verzameld om plantgoed te "trekken" in een boomkwekerij van de Gemeente. Dit deed men omdat de aanleg van bossen dan goedkoper was.



We nemen links van de bank het rechtdoorgaande pad dat bergaf gaat. Einde weg rechtsaf. 20m verder lopen we rechts langs een afrastering. We lopen langs het Verloren Ven, zo genoemd omdat het bijna totaal was verland. Pas bij het herstel van de natuurwaarden van de Beegderheide werd het Verloren Ven hersteld en biedt een woonplaats aan bijzondere soorten libellen. We negeren een pad naar rechts. Einde weg gaan we linksaf. Na 100m lopen we weer rechts langs een afrastering.

In 1998 werd na de plagwerkzaamheden en het kappen van bos rond het Verloren Ven een vast raster geplaatst om het integraal te begrazen. Door de omrastering is een herder niet nodig en kunnen de Kempische schapen, die hier met een begrazingsdruk van 1 schaap per ha/per jaar worden ingezet, vrij door het gebied grazen. Op de Beegderheide zijn in totaal 80ha omrasterd. De schapen voorkomen dat het bos weer terug komt. Na de herstelwerkzaamheden kregen de vennen hun oude naam weer terug. Maar soms wist men de oude naam niet meer en verzoon men een nieuwe naam. Dat gebeurde ook bij het Kwakkerteven. Zij kreeg de naam "Verloren Ven". Echter de oude mensen van Beegden herinnerden zich de oude naam van Kwakkerteven en zo kreeg dit ven haar oude naam terug. De wilgen die in het Kwakkerteven staan bieden een rustplaats voor libellen.

We passeren links een klaphekje en zien in het heideterrein tussen de heide veel pitrus en pijpestrootje staan.

Delen zijn sterk vergrast en worden bijna volledig gedomineerd door pijpestrootje. Op andere plaatsen, veelal rond vennen, heeft verrijking met voedingsstoffen (eutrofiëring) geleid tot dominantie van pitrus. Op deze natte heide, waar de dopheide groeit, kan een veelheid van nogal zeldzame plantensoorten worden aangetroffen, zoals ronde zonnedauw, veenpluis en snavelbies.

We lopen langs het gedenkmonument militair oefenterrein en gaan bij de viersprong rechtdoor richting afsluithek met klaphek.

Het is een geschutskoepel van een Sherman-tank. De Beegderheide was van 1902 tot 1999 in gebruik als militair oefenterrein. Twee Sherman-tanks hebben dienst gedaan als oefenobject. In 1986 zijn ze verwijderd, maar is een commandoluik en een geschutskoepel achtergebleven. Stichting Werkgroep Heemkunde Beegden heeft deze koepel schoon gemaakt, gerestaureerd en als blijvende herinnering teruggeplaatst. Het landschap laat sporen van de vroegere aanwezigheid van een militair oefenterrein goed zien. De militairen hebben met hun tanks en zware vrachtwagens de stuifduinen opengehouden.

We gaan door het klaphek en negeren een pad naar links. We lopen langs het Fengersven. Voorheen was dit een groot open ven waarin men kon zwemmen en waar kinderen met bootjes speelden.



Fengersven 1997



Fengersven 2002

Het Fengersven was volledig verland. Het is in zijn geheel uitgebaggerd en in de omgeving is bos gekapt en plekgewijs geplagd. Delen van het Fengersven zijn sterk vergrast en worden bijna volledig gedomineerd door pijpestrootje en pitrus. Vanwege de biodiversiteit worden pijpestrootje en pitrus niet volledig bestreden. De Beegderheide kent meerdere bijzondere insecten, zoals de moerassprinkhaan, die haar eieren afzet laag in de pol van het pijpestrootje of 3 a 4 cm in de grond. De eieren hebben voor hun ontwikkeling een vochtige omgeving nodig.



moerassprinkhaan

Bij Y-splitsing houden we rechts aan nemen het stijgende pad. We lopen langs de Fransche Berg. Bij volgende splitsing houden we links aan. Bij de volgende spliting 20m verder houden we weer links aan. We zien hier voor ons het Frankenven liggen, genoemd naar de familie Franken uit Horn. Bij de splitsing gaan we linksaf. We lopen rechts langs een greppel: het Thomaskanaaltje.

Het Thomaskanaaltje is een greppel, die in het kader van de werkverschaffing omstreeks 1935 werd gegraven door Thomas Piepers en zijn zonen. Het was bedoeld als afwatering van de vennen die langs de Napoleonsbaan liggen, maar het had geen nut, omdat het water in de zanderige bodem trok. Als er water in stond had dit een oranje kleur. Vandaar dat het door kinderen Tomatenkanaal of Rode kanaal werd genoemd.

We negeren een pad naar links en gaan rechtdoor door een klaphekje. Bij de kruising gaan we rechtdoor. Daarna nemen we de eerste weg links. We passeren een kruising en gaan bij de volgende kruising rechtsaf. Aan de linkerkant is een afrastering. We lopen tot het klappoortje links in de afrastering. We gaan het poortje door en De Ontginning in.

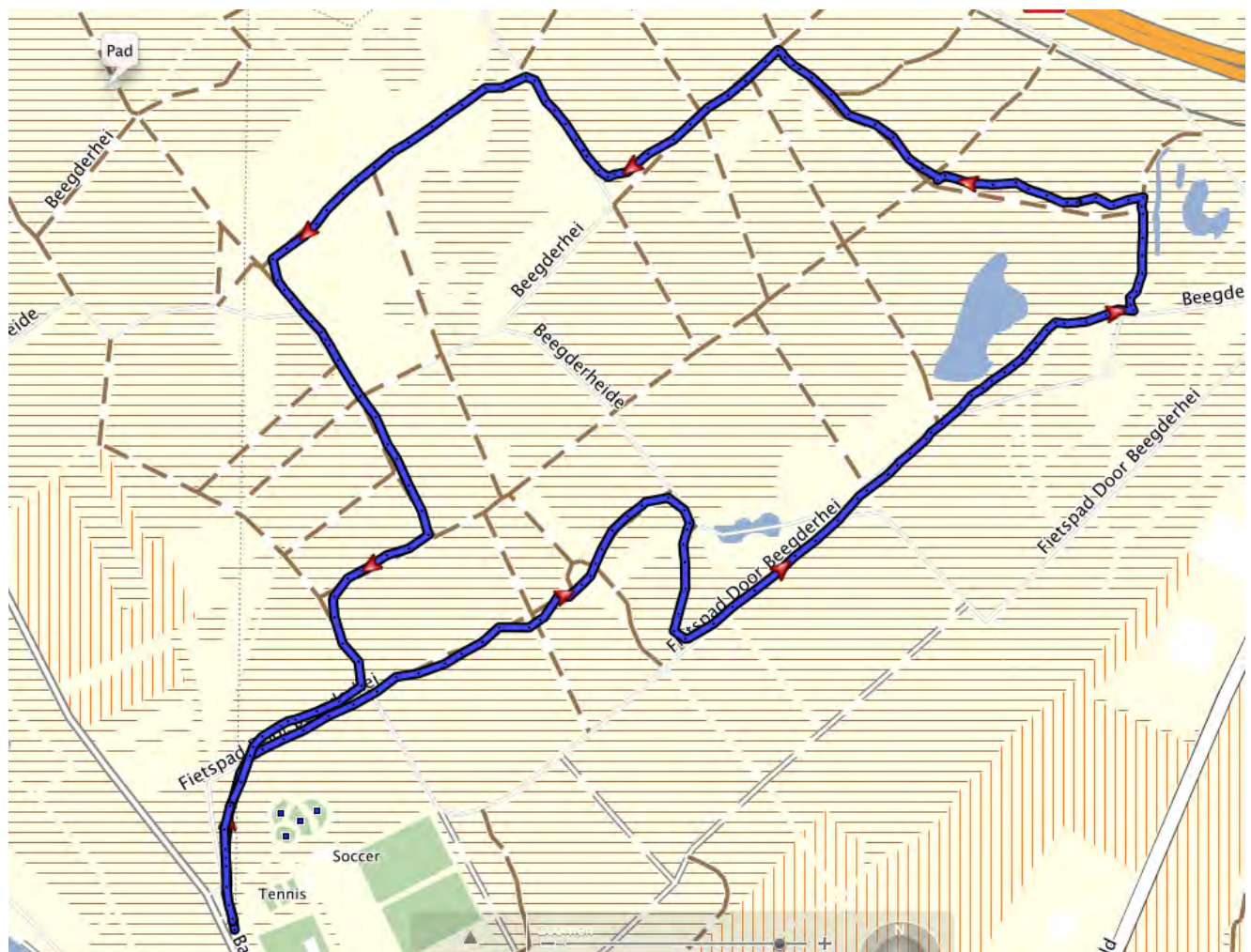
De Ontginning is een vrij vlak stuk grond. Hier werd er vroeger gepoogd dit om iets vruchtbaarder deel van de Beegderheide te ontginnen. De Duitsers hadden in de Tweede Wereldoorlog plannen om hier een vliegveld aan te leggen. In deze periode mocht men om deze reden hier dan ook geen akkerbouw bedrijven. Gelukkig is het vliegveld er nooit gekomen. Na de oorlog was het niet meer rendabel om het land te bewerken. De grond was niet vruchtbaar genoeg om de concurrentie aan te gaan. Het gebied draagt nog steeds de naam "De Ontginning".

We lopen hier steeds rechtdoor en negeren alle paden naar links of rechts. Aan de rechterkant passeren we Millenniumboom 213. Bij de kruising met knooppunt 63 gaan we linksaf richting knooppunt 70. We negeren 2 maal een pad naar rechts. We lopen rechtdoor tot een afsluithek met klappoortje. We verlaten De Ontginning. Bij de kruising gaan we rechtsaf. Bij de driesprong linksaf. Bij de slagboom gaan we rechtdoor. We negeren het pad naar links. De volgende kruising heeft een "eilandje". Hier gaan we rechtsaf en lopen zo naar het startpunt.

Om de overgang naar het nieuwe millennium te markeren is in 1999 elke dag een millenniumboom (zomereik) geplant op een locatie ergens in Limburg. De 365 zomereiken zijn geplant bij goed initiatieven voor de toekomst van Limburg. De ontwikkeling van de Beegderheide was een van die initiatieven. Deze 213^e boom is geplant door Stichting De Zwaluw tijdens een vrijwilligerskamp op 1 augustus 1999.

Bronnen:

De Beegderheide Wandelgids 2 Uitg. Stichting Limburg Natuurlijk
Natuurhistorisch maandblad okt. 1996
Natuurhistorisch maandblad mei 2003
Landschappen van Peel en Maas J. Renes
www.geologievan-nederland.nl/landschap/landschapsvormen/dekzand

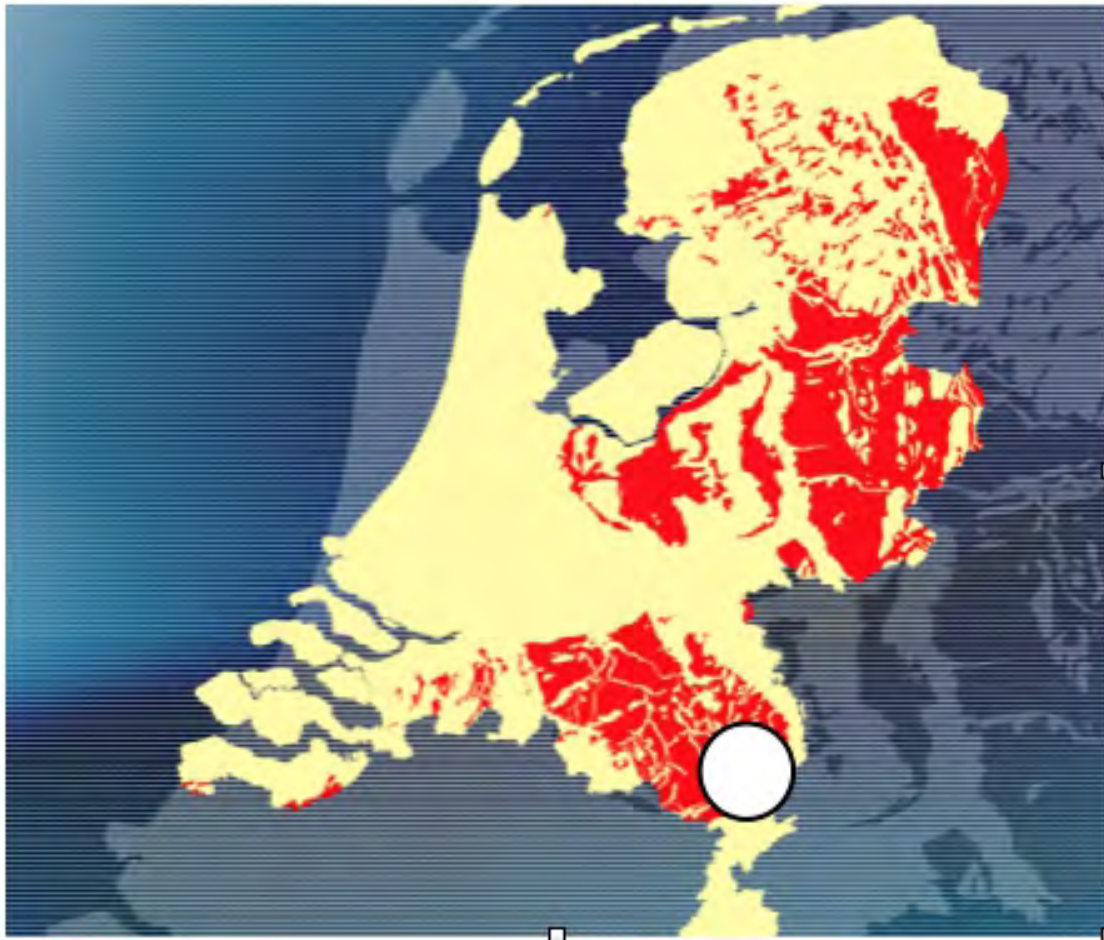


Achtergrondinformatie

1. Geologie en klimaat m.b.t. Beegderheide.

Door de tektonische ontwikkeling valt het Maasdal uiteen in enkele zeer verschillende landschappen. Te zuiden van Neer tussen de Peelrandbreuk en het stijgingsgebied van Zuid-Limburg loopt de Maas door het dalingsgebied van de Roerdal- of Centrale slenk. Dit is een noordwest – zuidoost verlopend dalingsgebied. In het zuidwesten wordt de slenk begrensd door de Feldbissbreuk, in het noordoosten door de Peelrandbreuk.

De Maas heeft hier over een brede zone geslingerd en heeft vaak haar loop gewijzigd. Gaandeweg heeft zij de slenk met afzettingen (grind en zand) opgevuld. Hierdoor zijn in Midden-Limburg de dikke grindpakketten ontstaan.



Op de in de loop van de tijd door de Maas afgezette lagen zijn tijdens de laatste ijstijd, het Weichselien, de dekzanden afgezet. Tijdens het Weichselien was er in Nederland geen landijs. Door het heersende toendraklimaat was Nederland vrijwel onbegroeid en lagen de Noordzee en de Ierse zee droog. De wind had vrij spel. Dit had tot gevolg dat er zand werd meegenomen en verder landinwaarts werd afgezet. Op onderstaande figuur is zichtbaar waar deze dekzanden met name zijn afgezet.

De Beegderheide ligt in de Roerdalslenk. Aan het einde van het Weichselien is de Beegderheide bedekt met een laag dekzand van 2 tot 3 m dik. Op deze dekzanden onstond na de laatste ijstijd bos. Tijdens het holoceen is dit gebied in gebruik geweest bij de landbouw. Hierdoor verdween het bos. Doordat beweid en geplagd werd ontstond heide. Door overexploitatie verdween de heide en ontstond een

stuiflandschap van landduinen (paraboolduinen) en uitstuivingsvlakten. In (een deel van) deze uitstuivingsvlakten ontstonden vennen.

Dit is min of meer de Beegderheide zoals wij ze nu kennen.

Informatiebronnen:

Natuurhistorisch maandblad oktober 1996 en mei 2003

Landschappen van Peel en Maas van J. Renes

www.geologievannederland.nl/landschap/landschapsvormen/dekzand

2. Herstelplan en Beheer Beegderheide

In 1995 heeft het Natuurhistorisch genootschap van de gemeenteraad Heel de opdracht gekregen om de Beegderheide te inventariseren omdat er tot dan geen inzicht bestaat over de natuurwaarden en er geen beheersvisie is. Het gevolg was dat waardevolle elementen waren verdwenen of dreigden te verdwijnen. Het beheer was gericht op houtproductie en aan heide en vennen en de natuurwaarden was geen aandacht besteed.

Het Natuurhistorisch genootschap concludeert dat de Beegderheide van groot belang is voor een aantal kritische zeldzame planten en dieren. Het gebied is nogal uniek vanwege de stuifzanden en de droge en natte heide.

In 1997 wordt een beheersplan vastgesteld met drie speerpunten:

- bijsturing bosbeheer: productie
- natuurontwikkeling
- recreatie

Het beheersplan wordt uitgevoerd onder toezicht van een Begeleidingscommissie. Hierin nemen behalve de gemeente, en natuurorganisaties o.a. het Zuiveringsschap Limburg, het Waterschap Peel en Maasvallei deel. Het waterschap plaatst een netwerk van peilbuizen in de vennen om inzicht te krijgen in het watersysteem van de Beegdervennen en het vinden van een oorzaak van de verdroging van de vennen. Daarnaast worden de effecten van de maatregelen steeds gevolgd en geëvalueerd.

Het beheersplan omhelst drie speerpunten:

- beheer van de bossen
- beheer van heide en vennen
- begrazing met schapen

Het beheer van de bossen

De bossen zijn in een cyclus van 5 jaar gedund. De dunningen zijn erop gericht drie functies te versterken, recreatie, natuur en houtproductie.

1. Het aandeel van de inlandse houtsoorten als zomereik en berk wordt vergroot en er wordt gezorgd voor variatie in donkere en lichte plekken. Bij het dunnen wordt rekening gehouden met natuurwaarden (bosmieren, nesten roofvogels, e.d). De hoeveelheid hout neemt niet af door de natuurlijke bijgroei. Duurzaam beheer.
2. Exoten worden bestreden.
De Amerikaanse vogelkers wordt totaal verwijderd
Het aantal Amerikaanse eiken wordt op een laag niveau gehouden. Die dragen bij aan de biodiversiteit. Zo blijven er twee lanen en diverse solitaire bomen van

de Amerikaanse eik behouden. Grote exemplaren worden niet gezaagd, maar geringd. Het afsterven levert "dood hout", waardoor voeding is voor schimmels, insecten, insectenetters zoals spechten.

3. Exoten die niet de neiging hebben om te woekeren worden gehandhaafd. Douglas en Larix worden gehandhaafd. De bossen op de Beegderheide zijn bijna allemaal aangeplant, dus zijn er eenvormige percelen. Door dunning en verwijdering probeert men meer variatie te verkrijgen. Berk, lijsterbes, hultst en zomereik breiden zich uit. De beuk is aangeplant.

Het beheer van heide en vennen

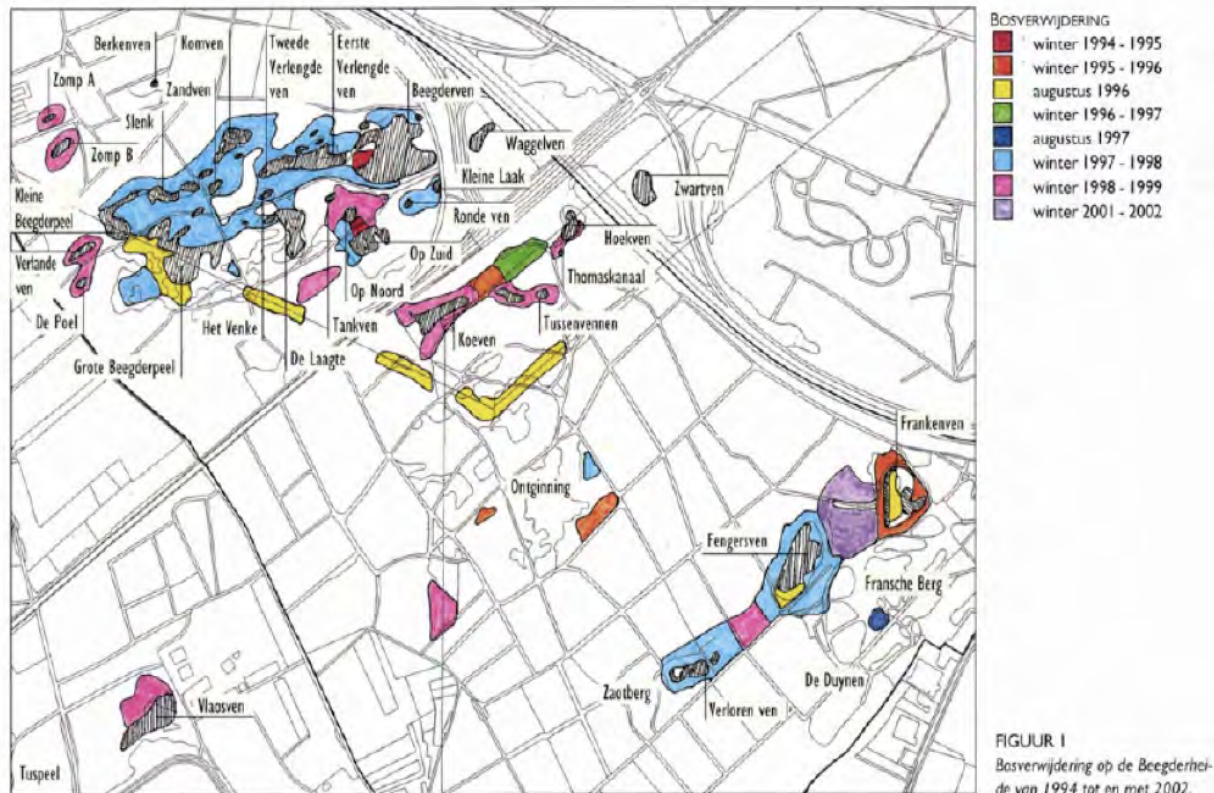
De vennen dreigden te verdwijnen door opslag van bomen. Bladeren en takken die in het ven vallen zorgen voor versnelde verlanding en eutrofiëring (vergroting voedselrijkdom in het water) van de vennen. Bomen vangen veel water en verdampen veel water. Een oorzaak voor verdroging van de vennen. De vennen groeiden vol met pitrus en pijpestro. Er was weinig open water nog te vinden.

Het beheersplan:

1. Kappen bos rond de meeste vennen, waarbij markante bomen of boomgroepen gespaard worden. De stammen zijn verwijderd, takhout afgevoerd of als takkenrillen gebruikt. Boomstobben zijn niet gerooid, omdat dit het bodemprofiel zou verstoren.

Er is 19 ha bos verwijderd, 4 ha is herplant elders in de gemeente voor 15 ha is ontheffing van de herplantplicht verleend door de provincie.

2. Ontdoen van heideterreinen van opslag bomen en struiken met als doel het areaal heide te vergroten en in verbinding te brengen (corridor) ten behoeve van versnipperde populaties diersoorten.



3. Plaggen en baggeren. Dit zijn maatregelen die onomkeerbaar zijn, maar noodzakelijk om heide en venmilieu te herstellen. De Beleidscommissie heeft elke plagplek zorgvuldig afgewogen en de vorderingen aan resultaat gemonitord

in het veld. Het plaggen en baggeren is uitgevoerd in 11 fasen van 1995 – 2002 door rupskraan met kantelbak. Het plagsel is op hopen gezet zodat dieren gelegenheid kregen om terug te kruipen. Daarna werd het materiaal afgevoerd. De baggerwerkzaamheden vonden plaats in augustus en september, omdat dan de waterstand het laagste is. Pompen was zo niet nodig, behalve bij het ven Op Zuid. Het plaggen is in de wintermaanden (nov. t.m mrt) uitgevoerd. Er is ondiep geplagd, het strooisel en de zoden. Onderliggend zand kwam pleks-gewijs aan de oppervlakte, elders bleven dunne laagjes strooisel. Zo ontstond een vlekkenpatroon met lichte en donkere plekken. In totaal is 18,5ha geplagd.

Tijdens het plaggen zijn door de Begeleidingscommissie noodzakelijke aanpassingen gedaan tov het oorspronkelijke plan.

PLAG- EN BAGGERWERKZAAMHEDEN

- augustus 1995
- augustus/september 1996
- mei/juli 1997
- januari/maart 1998
- augustus/september 1998
- januari 1999
- augustus/september 1999
- november 1999/januari 2000
- augustus 2000
- januari 2001
- januari 2002



FIGUUR 3
Uitgevoerde plag- en baggerwerk-
zaamheden op de Beegderheide van
1995 tot en met 2002.

4. Begrazing met schapen

In 1995 is een proef gedaan met een stuk heide bij de Grote Beegderpeel met behulp van verplaatsbare rasters. Dit is herhaald in 1996 en 1997. In 1998 is een vast raster geplaatst rond het Verloren ven, de Fransche Berg en in 1999 rond De Ontginning. In totaal is 80 ha omrasterd en integraal begraaasd. Meteen na de plagwerkzaamheden is



met de begrazing gestart om te voorkomen dat de heideterreinen weer zouden bebossen. Er wordt gebruik gemaakt van het Kempische schaap met een begrazingsdruk van 1 schaap per ha/per jaar.

Het landschap van de Beegderheide en in het bijzonder de vennen



Het landschap van de Beegderheide is bekend door zijn vele vennen, droge en natte heide, bossen en stuifduinen. Ook de afwisseling van biotopen en de hoogteverschillen hebben een hoge recreatieve- en natuurwaarde. De Beegderheide dreigde dicht te groeien met boomopslag en te vergrassen. Gelukkig heeft men op tijd het waardevolle van het landschap van de Beegderheide ingezien.

In de negentiger jaren van de vorige eeuw is men gestart met herstelwerkzaamheden zoals het uitbaggeren van vennen, heide plaggen, uit rasteren van heideterreinen, verwijderen van boomopslag, bos kappen en het omvormen van de eentonige aangeplante productiebossen naar meer natuurlijker gemengde bossen.

Om het gebied open en gevarieerd te houden wordt onder andere gebruikt gemaakt van Kempische heideschappen. Vooral de struikheide profiteert hiervan, maar ook andere planten en dieren.

Met een kleinschalige manier van werken worden nog steeds allerlei werkzaamheden met veel enthousiasme uitgevoerd door verenigingen, scholen en andere groepen onder de leiding van de “Vrienden van de Beegderheide”. Door deze kleinschaligheid kan men gemakkelijker de effecten van de verrichte werkzaamheden volgen en bijsturen. Het resultaat mag er dan ook zijn.



De vele vennen maken het landschap van de Beegderheide wel zeer bijzonder. Nergens liggen op zo'n korte afstand 32 vennen bij elkaar. Elk ven heeft zijn eigen karakter. Het valt tijdens een wandeling op dat de waterstand van de vennen verschillend kan zijn. Dit is erg vreemd! Vooral als de vennen langs elkaar liggen.

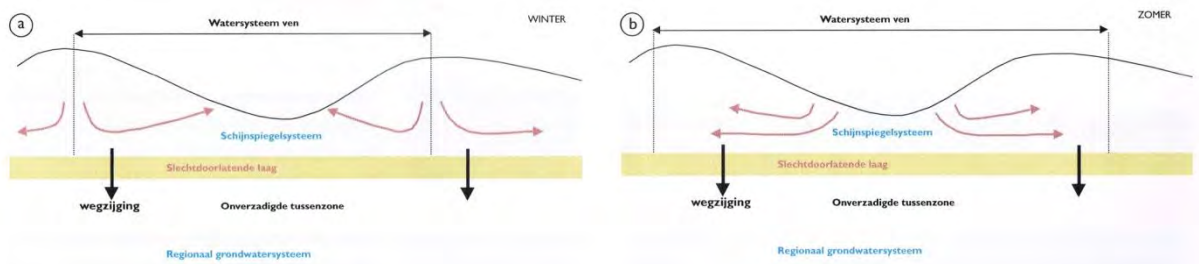
Wat is de oorzaak van de verschillende grondwaterstanden van de vennen?

Uit onderzoek blijkt dat de vennen niet met het diepere regionale grondwatersysteem in verbinding staan. Hierdoor hebben de bouw van een waterpompstation, aanleg van het Lateraal kanaal, ontgrindingen in het Maasdal en drinkwaterwinning geen invloed op de waterstand in de vennen.

De vennen hebben hun eigen grondwaterstand, de zogenaamde “schijngrondwaterstand”. Deze schijngrondwatersysteem breidt zich ook buiten de vennen in de omgeving uit.

De vennen in Beegderheide zijn ontstaan door moeilijk waterdoorlaatbare laag of lagen. Hierop stagneert het regenwater. Het ven wordt behalve door regenwater ook gevoed door afstromend water vanaf de helling van het stuifduin. Tevens stroomt kwelwater vanuit de directe omgeving, die in hetzelfde schijngrondwatersysteem ligt, naar het ven. Dit gebeurt vooral in een natte winter.

In één schijngrondwatersysteem kunnen meerdere vennen liggen. Maar een ven kan in één eigen schijngrondwatersysteem liggen. Hierdoor is het venpeil van vennen die in verschillende schijngrondwatersysteem liggen ook verschillend. Het blijft een merkwaardig verschijnsel dat vennen die op korte afstand van elkaar liggen verschillende waterstanden hebben.



Schematische weergave van de grondwaterstroming rond een ven in de Beegderheide gedurende een periode met een neerslagoverschot (a: winter) en gedurende een periode met een neerslagtekort (b: zomer).

Bron: Natuurhistorisch genootschap

Als het zomers warm en droog is, is het venpeil hoger dan het grondwaterpeil in de omgeving. Er stroomt water vanuit het ven naar de omgeving. Dit zorgt nog eens voor een extra verdroging van het ven. Uiteraard verdampt het ven ook veel water.



Het omringende bos van een ven heeft ook veel invloed op de verdroging van de vennen. Bomen nemen veel water op en verdampen ook veel. Het venpeil kan hierdoor zakken.

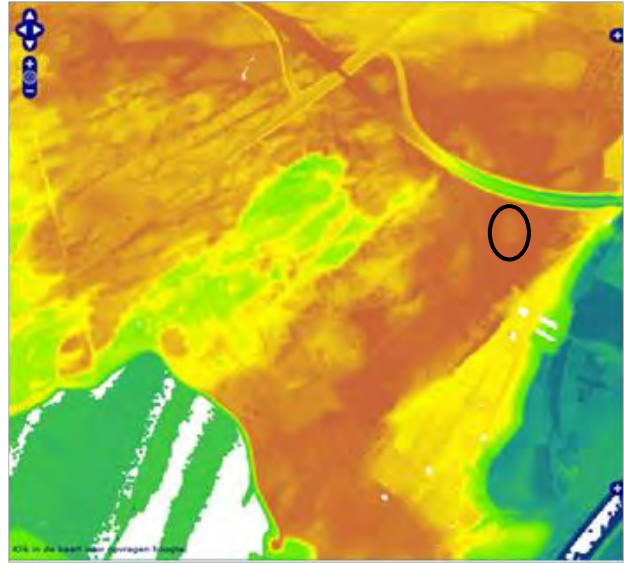
Doordat bladafval, takken en stuifmeel in het water terecht komen, hoopt zich organisch materiaal in het ven op. Er vindt dan langzaam een bodemvorming plaats. Uiteindelijk is het ven geheel verland. Om dit proces tegen te gaan, zijn er veel bomen langs de oevers gekapt. Ondanks deze maatregel zag men het Frankenven steeds verder uitdrogen.

“Het Frankenven”

De naam “Het Frankenven” heeft niets met de Franken, een Germaanse stam, te maken. De naam is van een familie Franken uit Horn afkomstig.

Het is een bijzonder ven waar nog hoogveen is. Het ven droogt echter uit, wat duidelijk aan de rand van de oever te zien is. Men dacht eerst dat dit kwam doordat tijdens de aanleg van de autoweg A68 de waterkerende leemlagen waren doorbroken. Later bleek dit toch niet de oorzaak te zijn.





Frankenven Bron: Actueel Hoogtebestand Nederland

De waarschijnlijke oorzaak is het weggraven van de hoogste stuifduin (42 meter boven NAP) voor de aanleg van A68.

Het weggegraven stuifduin voedde het “Frankenven” met kwelwater. Een andere belangrijke oorzaak is dat de A68 veel lager ligt dan het Frankenven. De A68 werkt, net als een sloot langs een akker, als een afwatering voor dit gebied. Het gevolg is dat het Frankenven steeds verder uitdroogt.

In hoeverre deze factoren van invloed zijn op de verdroging zijn moeilijk aantoonbaar.

Het schijngrondwatersysteem, waarin het Frankenven in ligt, is erg complex. Ingrijpen van de mens in het landschap maakt het geheel nog complexer.

Bronnen:

- Natuurhistorisch Genootschap Limburg
- Actueel Hoogtebestand Nederland
- Foto's: José Daniels-Creemers

BIJLAGE WERKVORMEN

Luisteren, vragen en antwoorden.

Wij willen graag in gesprek gaan met de bezoekers van ons ommetje. We willen interactief de bezoekers ons ommetje laten beleven, door demonstratie, laten voelen, zelf ondervinden, beleven en discussies.

We hebben plaatmateriaal verzameld van allerlei zaken die we tijdens het ommetje tegenkomen.

We tonen de deelnemers op enkele daarvoor uitgekozen plaatsen tijdens het ommetje en vragen hen om een reactie.

Het doel is dat deelnemers zelf leren kijken naar het landschap en wat dit te bieden heeft. Daarbij kan men ook enigszins kennis opdoen van elkaar en van de gids.

Indien een deelnemer het lastig vindt om zelf zijn eigen interpretatie te geven, dan kan men deze stimuleren door het stellen van vragen?

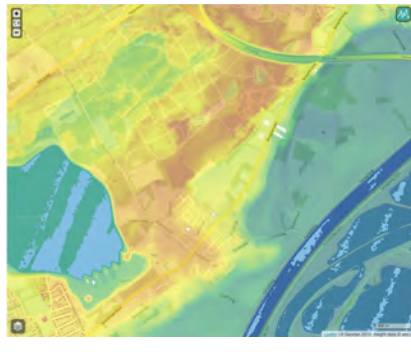
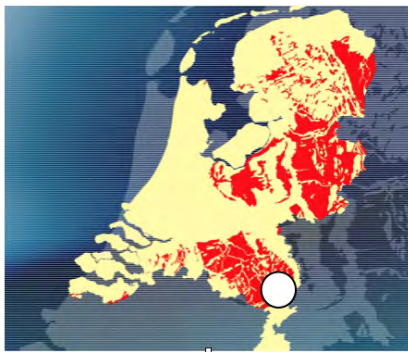
1. Bij de start van het ommetje:
Heeft u enig idee welk gebied U gaat bezoeken en wat kenmerkend is voor dit gebied?
Wat verwacht u van de wandeling?
2. Wat ziet U op deze foto?
3. Wat is er gebeurd met deze boom?
4. Wanneer bomen gekapt worden blijven de stronken achter. Waarom verwijdt men de stronken niet?
5. Wat ziet U?
6. Wat valt op?

Demonstreren

Waar mogelijk willen we door demonstratie de bezoekers ervaringen laten opdoen.

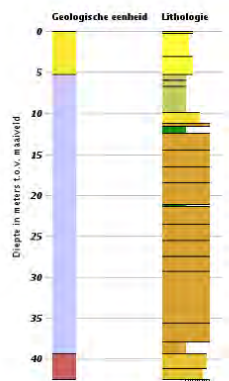
- ontstaan stuifduinen
- fijnkorreligheid van het zand
- hoeveelheid water die veenmos bevat
- kern van pitrus

Het plaatmateriaal:



Boormonsterprofiel en interpretatie DGM v2.2

Identificatie: B58D0658
Coördinaten: 192109, 357009
Maaiveld: 27,90 m
Diepte t.o.v. maaiveld: 0,00 m - 42,50 m



Geologische eenheid Lithologie

BK	Leem
BE	Klei
ST	Zand fijne categorie
	Zand midden categorie
	Zand grove categorie
	Grind



